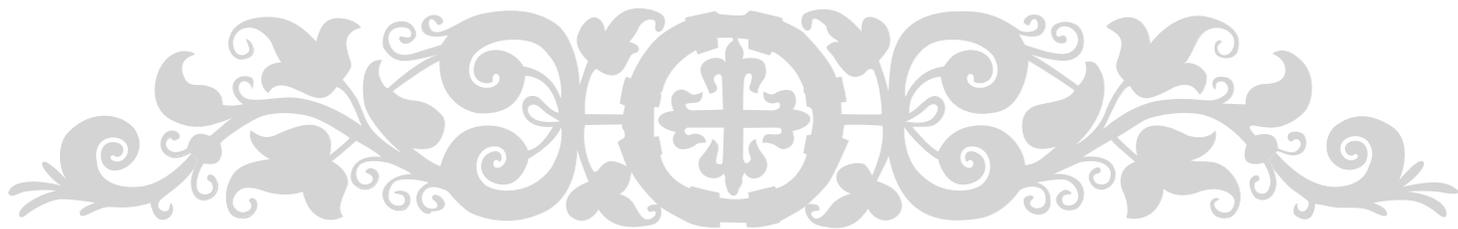

האופי הדתי
של
סיינטולוגיה

ג'ופרי פאריןדר, Ph.D.
פרופסור אמריטוס
לימוד השוואתי של דתות
אוניברסיטת לונדון
אנגליה
1977

טבעה הדתי של סיינטולוגיה

ג'ופרי פארנדר, Ph.D.
פרופסור אמריטוס
לימוד השוואתי של דתות
אוניברסיטת לונדון
אנגליה

טבעה הדתי של סיינטולוגיה

תוכן העניינים

1	הקדמה	.א.
2	המקום של אלוהים באמונה של סיינטולוגיה	.ב.
2	טקסים ומשמעותם	.ג.
3	הטבע הדתי של האמונות של סיינטולוגיה	.ד.
4	סיכום	.ה.

האופי הדתי של סיינטולוגיה

ג'ופרי פאריןדר, Ph.D.
פרופסור בדימוס
לימוד השוואתי של דתות
אוניברסיטת לונדון
אנגליה
1977

א. הקדמה

אני חייב להבהיר שאני לא סיינטולוג. להפך, אני כומר מתודיסט עם ותק של מעל 40 שנה.¹ אין לי שום מחויבות לאמונות ולעיסוקים המעשיים של סיינטולוגיה ואני עשוי להיות ביקורתי לגבי כמה מהם. אבל חופש דתי, שהוא חיוני לחברה דמוקרטית, הוא מענייני.

ב-1971 ניגשו אליי נציגים של סיינטולוגיה, כיוון שההתעניינות שלי במשמעות של דת היתה ידועה מתוך הכתבים שלי ומהתפקיד שלי כפרופסור ללימוד השוואתי של דתות באוניברסיטת לונדון. בחנתי את הספרות שנשלחה אליי וחשבתי שיהיה טוב להשיג מידע ממקור ראשון על-ידי כך שאפגוש נציגים של התנועה מספר פעמים ושאבקר במטה הבריטי שלהם.

אחוזת סיינט-היל, איסט גרינסטד, הוא בניין ישן ומוגדל עם שטחים מספקים אך לא נרחבים מאוד. הביקור שלי היה מאורגן אבל, כפי שקורה לעתים קרובות, הגעתי חצי שעה מוקדם יותר ויכולתי לשוטט סביב בעצמי במשך כמה זמן. משמועות על הסיינטולוגים, תיארתי לעצמי במידה מסוימת שיהיה שומר בכניסה, או אפילו כלבי שמירה, אבל הכול היה פתוח ונסעתי לחניית המכוניות מבלי שיבחינו בי. ואז נכנסתי לבניינים שבהם תלמידים עבדו, ראיתי כיתות פתוחות, ולבסוף נכנסתי לקפלה שהיתה כמו בניינים רבים של כנסייה חופשית.

1. פרופסור פאריןדר כתב את המאמר הזה ב-1977.

תמונות של רון האברד היו במקומות רבים וטקסטים על הקירות כמעט והצביעו על הנוכחות שלו, כגון "אל תרוצו, אתם עלולים להיתקל ברון". כאשר המקהלה נכנסה לקפלה כמה מילים בולטות הופיעו במזמור התהלוכה שלהם: "האיש לבדו, גילה את הדרך". בזאת נשמע קול של דוגמטיות דתית. ייתכן שכמו הבודהא, תוענק לרון האברד סמכות על טבעית ואף יהפוך לאל, בתפקוד אם לא בתיאוריה. אבל יש מאמרים אחרים של אמונה אשר הולכים נגד הנטייה הזאת. שירות אחר-הצהריים של סוף השבוע היה צפוף, עם אנשים מכל הגילאים, שהיו עליזים ונכונים לענות. מר ג'סטס אשוורת' העיר ש-"היועץ הרוחני נתקל באנשים ואומר להם שלום" אבל זה שכיח בכנסיות של דתות שונות. היועץ הרוחני לבש צווארון כמורה ומעין צלב הענח, אבל אלו סמלים חיצוניים של דת, לא התוכן שלה. היו שם מזמורים, זמן של שקט שכלל תפילה, ודרשה אשר הזכירה את אלוהים כמה פעמים.

ב. המקום של אלוהים באמונה של סיינטולוגיה

מקומו של אלוהים באמונות של סיינטולוגיה לא נראה דומיננטי, כפי שהוא בנצרות, ביהדות ובאסלאם, אולם הוא נוכח בבירור. בספר 'דת הסיינטולוגיה', הפרק של הדוקטרינה והעיסוק המעשי מגדיר את השליחות שלה בתור "לעזור לאדם להפוך להיות מודע לעצמו כ-being בן-אלמוות ולעזור לעצמו להשיג ולהגיע לאמיתות הבסיסיות ביחס לעצמו, ליחסיו לאחרים ... ולישות העליונה". כאן ובצורת טקס שגרתי מצוין ש-"אנחנו רוצים למחוק את החטא שלו כך שיוכל להיות מספיק טוב כדי לזהות את אלוהים", ו-"העדויות הטובה ביותר של אדם לגבי אלוהים היא האלוהים שהוא מוצא בתוך עצמו". ניתן להכיר בזה שלימוד על האלוהים שבתוך, וגלגול נשמות, מקשר את סיינטולוגיה לצורות מזרחיות והודיות של מחשבה דתית. כך היא מציינת את השאיפה של "גאולה אינדיבידואלית בהרמוניה עם צורות חיים אחרות, העולם הפיזיקלי, ובסופו של דבר, הישות העליונה. במסורת מזרחית זו אנו מוצאים את הרקע של סיינטולוגיה".

מדובר על אלוהים בתור הדינמיקה השמינית, הרמה הגבוהה ביותר של ממשות אשר משיג האדם לאחר שהדינמיקה השביעית, העולם הרוחני, הינה "מושגת בשלמותה". אלוהים והעולם הרוחני גם "מסווג בתור עולם התטה", ותטה או תטן מתוארים בתור "רוח" ו-"האדם עצמו". יש התעקשות מתמדת על האדם בתור ישות רוחנית, ודחייה של הסברים חומריים על מוצא האדם. האדם הוא בן אלמוות, הוא חי חיים לאין ספור, והוא יכול לעלות עד לאלוהים. אם לומר את האמת זה דומה לכמה אמונות דתיות הודיות וזה חשוב בטענתה של סיינטולוגיה להיותה דת.

ג. טקסים ומשמעותם

טקס נישואין, שנהוג להיחשב לדתי ושיש לקיימו בכנסייה, אינו דתי בעיקרו. זהו חוזה חילוני, בין שני צדדים שבהסכמה ובפני שני עדים. הכנסייה המוקדמת הבינה את זה והלכה בעקבות המנהג

הממלכתי למשך הרבה מאות, אומנם לעיתים קרובות עם ברכה של הכנסייה מאוחר יותר. אלא שהמועצה לפוסט-רפורמציה של טרנט פסקה שנישואין נוצריים חייבים להתבצע בכנסייה ועל-ידי כומר. פרוטסטנטים מודרניים, ומיסיונרים, שניסו לכפות נישואין של כנסייה על מומרים, פעלו על-פי הצווים של טרנט. אפילו אם נישואין נחשבים לטקס נוצרי, הכומר והכנסייה אינם חיוניים לתוקפו בתיאולוגיה הנוצרית. החוגגים של הטקס הנוצרי הם הבעל והאישה שמעניקים שבועות זה לזו וניתן לבצע את זה באופן דתי בכל מקום.

במדינות רבות שיש בהן מסורת נוצרית מתעקשים עם זאת על טקסי נישואין שמנוהלים על-ידי רשות חילונית, רשם, שופט שלום או ראש עיר. אפילו היכן שיש כנסייה מבוססת, ניתן לקיים נישואין בקפלות אחרות או על-ידי רשם. אם כן לא טקס הנישואין של סיינטולוגיה הוא היכן שאנו צריכים לחפש ראיות לאמונה ועיסוק דתי.

שני הטקסים המשמעותיים ביותר הם הענקת שם לילדים וקבורת המתים. אמונות הקשורות לשניהם נכנסות עמוק לתוך הטבע וההיסטוריה שלנו, והן מעצבות את הטקסים הדתיים המקובלים ביותר של המין האנושי. סיינטולוגיה מאמינה בתטן, המילה שלה לנשמה הנצחית, הלקוחה מהאות השמינית באלפבית היווני, תטה, וייתכן שהיא לוקחת בחשבון את הצורה האובאלית הסמלית שלה. הטקס אומר ש-"המטרה העיקרית של טקס הענקת שם היא לעזור לתטן להתמצא. הוא לאחרונה השתלט על הגוף החדש שלו". מציגים לתטן את הגוף שלו, את הוריו ואת הסנדקים שלו. בבירור ישנו כאן טקס רוחני ולא טקס חומרי.

באופן דומה טקס ההלוויה של סיינטולוגיה טוען לרוחניות. עוזרים לנשמה להמשיך לחיים העתידיים: "לך עכשיו, (המת) היקר וחייה פעם נוספת, ובמקום ובזמן מאושרים יותר". אמונה באיזושהו טבע רוחני של האדם, ששורד את המוות, היא אולי האמונה הדתית העתיקה והנפוצה ביותר של המין האנושי. קרוב לוודאי שאין אף שבט של אנשים שלא החזיק בצורה זו או אחרת של אמונה בחיים שלאחר המוות, וקיומה של אמונה כזאת היא סימן ברור מאוד של דת.

המצרים הקדמונים (לא המודרניים שהם מוסלמים) האמינו בנשמות ובאלים, והיו דתיים, כמו הבודהיסטים שניתן לומר בקפדנות שלא האמינו באף אחד מהם, לפחות במובן המערבי. אבל לשניהם היו טקסים דתיים, שאליהם סיינטולוגיה קרובה במתכוון.

ד. הטבע הדתי של האמונות של סיינטולוגיה

אם משווים את סיינטולוגיה לארגונים חילוניים הטבע הדתי של כמה מהאמונות שלה עד מהרה מתבהרים, גם אם היא עדין לא פיתחה תיאולוגיה מורכבת. זה די שונה מחברות פוליטיות שאין

להן שום עניין ספציפי בנשמות בנות-אלמוות. בדומה לכך היא שונה ממועדונים חברתיים, כמו ה-Oddfellows או 'המסדר המאוחד הנאמן של אנגלו-סקסונים'. זה יותר דומה לבונים החופשיים שמאמינים באלוהים, האדריכל הנשגב, ובישויות רוחניות. אבל הבונים החופשיים אמרו לעתים קרובות שהארגון שלהם הוא לא דת. בחלקים רבים של אירופה, לפחות עד לאחרונה, הבונים החופשיים היו מאוד נגד כמורה, מעין דת לא-דתית. אבל בבריטניה ובארצות-הברית הבונים החופשיים היו לעתים קרובות גם חברים בכנסיות מבוססות ורצו להראות שהם לא הולכים אחר דת יריבה, אלא אחר תקנון מוסרי ותמיכה בדת אמיתית.

התייחסות קצרה נוספת אפשרית לתנועות דתיות עתיקות ומודרניות. הג'אינים של הודו מאמינים בנשמות רבות אבל לא באלוהים, ועם זאת הם נחשבים לדת. הבודהיסטים לא מאמינים באל עליון ולא בנשמה שניתנת לתיאור, למרות שיש הבדלים בין תיאוריה לעיסוק המעשי, אבל הם אחת הדתות העולמיות והמיסיונריות הראשיות. הוגי דעות הינדים רבים של ודנטה הם לא-דואליסטים, שמאמינים שבן אנוש ואלוהות אחד הם, כיוון שנפש האדם היא הנפש האוניברסלית. זה לא אלוהים, במשמעות המשפטית הנוצרית או המערבית, ועם זאת הינדואיזם היא דת ראשית. בזמנים מודרניים לניאו-ודנטה הודית היתה השפעה נרחבת באירופה ואמריקה, כי לימודיה היו שונים הן מהדוגמה הנוקשה של רוב דתות המערב והן מחומרנותו של הרבה מהמדע המודרני.

נראה שסיינטולוגיה אימצה מן ההתחלה ובתור דוקטרינה בסיסית גישה רוחנית לחיים. המייסד וה-'יעדים' מצהירים שהמטרה היא לשחרר את האדם מהכבלים ש-'ביקשו להפחית אותו עד למעמד של תאים, מוח וגוף, שקר 'מדעי' שגרם לנזק בלתי יתואר לאדם ואשר, אלא אם כן יתוקן, בסופו של דבר יוביל להשמדה מוחלטת".

ושוב, "האדם הוא בראש ובראשונה רוח, בת אלמוות ובאופן בסיסי בלתי ניתנת להשמדה".

ה. סיכום

הצהרה על הדוקטרינה והעיסוק המעשי בדת הסיינטולוגיה מתחילה עם קביעה קצרה בנוגע לטבעה הרוחני וממשיכה מיד להתייחס לרקע של התנועה, עם סעיפים מיוחדים על הינדואיזם ובודהיזם. זה ברור שהמייסד ומאוחר יותר העובדים הושפעו מקריאתם את הדתות האסיאתיות האלה, ובכך הם משקפים מגמות נרחבות של מחשבה מודרנית. במשך למעלה ממאה שנה, ההשפעה של רעיונות אסיאתיים, במיוחד הודיים, היתה רבת-עוצמה באירופה ואמריקה, וזה חייב להשפיע על ההבנה של דת. דת עוסקת בטבע הרוחני של האדם, ובנשוא הסגידה שלה, בין אם זה אלוהים או 'אבסולוטי' או בודהא. מאחר שסיינטולוגיה מתפתחת היא עשויה להדגיש יותר את המקום של הישות העליונה, לא רק כשאיפה אלא בתור המקור והכוח המקיים של כל פעילותו של האדם. הלימוד המתפשט של

עמוד 5

טבעו הרוחני של האדם ומהותו הפנימית הבלתי ניתנת להריסה תואמים חלקים רבים בכמה מהדתות הראשיות של העולם.

ג'ופרי פארינדר

1977

ג'ופרי פאר'נדר

כאשר כתב את "טבעה הדתי של סיינטולוגיה", ג'ופרי פאר'נדר היה פרופסור של לימוד השוואתי של דתות באוניברסיטת לונדון. הוא כעת פרופסור אמריטוס של לימוד השוואתי של דתות. הוא גם עמית של קינגס קולג', לונדון, וכומר מתודיסטי במשך 60 שנים. הוא מחבר של מעל 40 ספרים על דתות העולם עם תרגום ל-12 שפות. הוא ערך אנציקלופדיה ומילון על דתות העולם.

